

Rozšířený přehled základních témat a terminologie

I. Obsah a cíle předmětu dle platných školských dokumentů

Čtení a literární výchova na 1. stupni základní školy v pojetí platných vzdělávacích programů (Základní škola, Obecná škola, Národní škola). Literární výchova v nové koncepci základního vzdělávání podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání: terminologie RVP ZV ve vztahu k terminologii oboru; otázky struktury cílů dle RVP ZV – cíle literárního vyučování ve vztahu k vzdělávacímu oboru, oblasti a klíčovými kompetencím; literární výchova v RVP ZV a ŠVP ZV (očekávané výstupy a učivo a možnosti jejich konkretizace v učebních osnovách); literární výchova v kontextu průřezových témat a potenciální integrace předmětů.

II. Čítanka jako základní učební materiál

- čítanka jako typ didaktického textu - obsah a jeho struktura (literární druhy, žánry, aktuálnost, tematika, axiologická složka, ilustrační složka apod.), didaktická vybavenost (informativní prvky, aparát řídicí, aparát orientační)
- čítanka jako didaktický textový komplex (pracovní sešity, audiovizuální pomůcky), doplňkové didaktické texty (metodické příručky)
- čítanková tvorba - historie (počátky čítankové tvorby, tendence v čítankové tvorbě, jejich kontext) a současnost (autoři, nakladatelství, koncepce)

Typologie čítankových koncepcí:

1. antologie textů (např. nakl. Dialog, Scientia /2. - 4. ročník/)
 2. antologie textů a pracovní sešit (např. Alter /3.-5. ročník/, Prodos /2. a 3. ročník/)
 3. antologie textů a metodická příručka (např. Fortuna - Toman)
 4. antologie textů, pracovní sešit a metodická příručka (Prodos - Dorovská)
 5. antologie textů s otázkami a úkoly (např. Fortuna - Žáček, SPN)
 6. antologie textů s otázkami a úkoly a metodická příručka (Jinan, Moby Dick, Nová škola)
- podoba a funkce čítanek (učebnic) za nového kurikulárního stavu
 - adaptace učebních materiálů na konkrétní vzdělávací strategii předmětu
 - koncipování vlastních učebních materiálů

III. Didaktika čtení ve 2.- 5. ročníku základní školy

- naslouchání
- čtení a jeho druhy: hromadné, sborové, paralelní, přípravné, tiché, studijní
- základní znaky čtenářského výkonu: správnost, uvědomělost, plynulost, výraznost /související pojmy: analýza, syntéza, orientace v textu, rychlost, tempo, přízvuk slovní a větný, síla, výška, barva hlasu/
- průběžná diagnostika, hodnocení čtenářského výkonu, klasifikace
- komplexní diagnostika, diagnostické prověrky (příprava, průběh, záznam výsledků - čtenářský list, čtenářský arch - vyhodnocení)

- etapy rozvoje čtenářských dovedností
- čtenářské nedostatky žáků mladšího školního věku, práce se zaostávajícími čtenáři, vývojové poruchy čtení (učení)
/související pojmy: čtení nesprávné (záměna, přidávání, vynechávání, přehazování, komolení hlásek, slov, slabik), čtení neplynulé (hláskování, slabikování, dvojí čtení, nefunkční pauzy, opakování), čtení nevýrazné (intonace, frázování, modulace síly, tempa, výšky, barvy hlasu, dechová ekonomie), čtení neuvědomělé (příčiny, náročnost textu, zájem), nesprávné čtecí návyky/
- věcné porozumění čtenému (rozvoj čtení s porozuměním, způsob kontroly porozumění) a hlubší porozumění sdělením uměleckého textu